

SAJTÓANYAG

Elkészült a Vásárhelyi-terv első tározója

A Cigándi árapasztó tározóról

Az uniós támogatással megépült Cigándi árapasztó tározó Magyarország egyik legnagyobb árvízvédelmi létesítménye, 94 millió köbméter víz befogadására képes.

A beruházás összköltsége 16,5 milliárd forint, melynek felét a hazai költségvetés, felét a Nemzeti Fejlesztési Terv keretein belül (KIOP) az Európai Unió biztosította (8,2 milliárd forint hazai költségvetési, 8,3 milliárd uniós forrás). A projektgazda a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, a tározót az Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság fogja működtetni.

A tározó a vízbeeresztés szelvényében 25 centiméterrel csökkenti a tiszai árhullámok szintjét, ezzel jelentősen javítja a térségben élő mintegy 45 ezer ember árvízi biztonságát.

A tározó a Bodrogközben, Nagyrozvály, Cigánd és Pácín települések közigazgatási területén található. Alapterülete 24,7 négyzetkilométer, ami nagyjából a Velencei-tó területének felel meg.

A 23,8 km hosszú töltéseken teljes hosszban kerékpárutat alakítottak ki, amely csatlakozni fog az országos kerékpárút-hálózathoz. A töltésekbe 2,1 millió köbméter anyagot építettek be, átlagosan 4,5 méter magasak, koronájuk 5 méter széles. Az erős hullámnak kitett töltésszakaszok elé 40-80 méter széles véderdősávot is telepítenek. A szivárgás megakadályozására vízzáró agyagréteget és – ahol erre szükség volt – vízzáró résfalat is beépítettek a töltés alá. A biztonságot a mentett oldalon elvezető árok is szavatolja.

A Cigándtól Ricsé felé vezető közúton egy 100 méter hosszúságú hidat is meg kellett építeni, és elkészült 46 vízkormányzási műtárgy is.

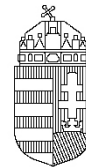
Kialakítottak 500 hektár vizes élőhelyet, és 10 km hosszan kisvízfolyásokat is rehabilitáltak. Az elárasztásra a becslések szerint harminc-nyolcvan évente kerülhet sor.

A Cigánd határában, a Tisza mellett épült kétszintes be- és leeresztő műtárgy alsó szintjén a tájgazdálkodáshoz szükséges vízmennyiség beeresztéséhez szükséges nyílások helyezkednek el, amelyek kisebb tiszai vízszint-emelkedésnél is lehetőséget adnak a tájgazdálkodás vízigényeinek kielégítésére. Felettük az árvízi többletvíz beeresztésére alkalmas, lényegesen nagyobb zsilipek találhatóak, amelyek másodpercenként 430 köbméter vizet képesek áttereszteni. A műtárgy pillérei 9,3 méter magasak, a szerkezet 43 méter széles. A zsilip megépítéshez 20 ezer köbméter vasbetonra volt szükség, amiből 25-30 tízemeletes házat is fel lehet építeni.

A zsiliptáblák másfél centiméter vastag acéllemezből készültek, hogy ellenálljanak a rendkívüli árvízi nyomásnak. A lehető legnagyobb biztonság érdekében minden elzárást duplán építettek ki. A kivitelezésen hatvan munkás, tíz nagyjármű és két toronydaru tizenegy hónapon át dolgozott.

Infrastrukturális fejlesztések

A tározó építéséhez kapcsolódóan jelentős infrastrukturális fejlesztések történtek a térségben. Cigándon, Ricsén, Tiszakarádon, Nagyrozvályon és Pácínon összesen mintegy 5,7 milliárd forint értékben szennyvízberuházás, belterületi vízrendezés, útépítés és szelektív hulladékgyűjtési beruházás valósult meg. A fejlesztésekhez a kormány 4,8 milliárd forintos támogatást biztosított az önkormányzatoknak.

Tájgazdálkodás

A Bodrogek vízellátottsága szélsőséges, az aszály okozta gondokat belvíz követi, vagy fordítva, ami sok gondot okoz a gazdálkodóknak.

A tározó nem csupán az árvízi biztonságot növeli, hanem lehetővé teszi a természetes ártérre jellemző vízviszonyok visszaállítását, és ezzel a helyi gazdálkodók számára biztosítja az ártéri gazdálkodás kereteit. A tározó területén és annak környezetében 3500 hektár tájgazdálkodási mintaterületet alakítottak ki.

A Tisza kellően magas vízállásakor kivezetett víz – a megépített, belső vízkormányzást biztosító létesítmények segítségével – végigvezethető a tájgazdálkodás területein, így életre kelthetők a korábbi erek és vízállások, és ezzel megteremthetők az ártéri gazdálkodás feltételei. Mindez tájhasználat-váltást eredményezhet, a mostani szántók mellé erdők, gyümölcsösök, legelők és kaszálók kerülhetnek, de halászatra is lehetőség nyílik.

A tájhasználat-váltást segítik az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) jövő évtől induló konstrukciói. Az ÚMVP-ben nagy hangsúlyt kap a környezetkímélő, környezetbarát gazdálkodási módok támogatása, a tájhasználat-váltás ösztönzése, ezért jövőre olyan új célprogramokra is lehet pályázni, mint a környezetvédelmi célú földhasználat-váltás, a vizes élőhelyek kialakítása és gondozása és a hagyományos ültetvény célprogram. Az új konstrukciókra 2009 tavaszától lehet pályázni.

A VTT-területeken gazdálkodók előnyt élveznek a beérkezett pályázatok részletes pontozásánál. Ilyenek például az ökológiai szántóföldi gazdálkodás, az extenzív vagy az ökológiai gyepgazdálkodás, az ökológiai gyümölcs- és szőlőtermesztés, a nádgazdálkodás és a vizes élőhelyen történő gazdálkodás célprogramok, a felsorolt célprogramokra érkező pályázatok.

A Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése

Az árvízvédelem a 2000-es évekig elsősorban a töltések magasításán alapult, de az ezredforduló rendkívüli tiszai árhullámai világossá tették, hogy az árvízvédelmi képesség nem növelhető a töltések vég nélküli emelésével. A vízügyi szakemberek ezért felülvizsgálták a Tiszavölgy árvízvédelmi elveit, és elkészült a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése (VTT).

Ennek három fő eleme van. Fejlesztik a már üzemelő árvízvédelmi létesítményeket, például megerősítik és magasítják a töltéseket, felújítják a zsilipeket. Javítják a nagyvízi meder (az árvízvédelmi töltések közötti terület) vízszállító képességét, a hordalék lerakódása, a beépítések, illetve a telepített és felsarjadt növényzet miatt ugyanis megváltoztak a lefolyási viszonyok, az ár nehezen tud levonulni. A harmadik elem pedig, hogy az árhullám levonulásakor a felesleges vízmennyiséget a folyó mentén újonnan épített tározó-rendszerbe eresztik.

A legszükségesebb hullámtéri beavatkozásokkal és a tervezett, tíz-tizenkét tározóból álló rendszer segítségével – amely másfél milliárd köbméter árvíz-tömeg visszatartására alkalmas – a Tisza hazai hossza mentén mintegy 1 méteres vízszintcsökkentés érhető el.

A Cigándi és a Tiszaroffi tározók átadását követően 2013-ig további négy árvízszintcsökkentő tározó épülhet meg uniós támogatással: a Nagykunsági, a Hanyi–Tiszasülyi, a Szamos–Kraszna közti és a Beregi. A hat tározóval és 2013-ig elkészülő hullámtéri beavatkozásokkal a Tisza teljes hazai hosszán átlagosan 50-60 centiméteres árvízszint-csökkentést lehet majd elérni, amivel jelentősen növekszik a Tisza mentén élő mintegy másfél millió ember árvízi biztonsága.

Az Új Magyarország Fejlesztési Tervben 2007 és 2013 között 110 milliárd forint áll rendelkezésre a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztésére. Ez az összeg a többszöröse annak, mint amit az elmúlt években erre a célra a költségvetés biztosítani tudott.

Budapest, 2008. november 14.